

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

УДК 336.71

JEL Classification: E 52, G21

Крот Л.М.¹

канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри обліку та фінансів

E-mail: ludmyla29k@gmail.com

Шаповал Л.П.¹

канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри обліку та фінансів

E-mail: shapoval26@meta.ua

Фугело П.М.²

канд. екон. наук, доцент
доцент кафедри фінансів, банківської справи, страхування
та електронних платіжних систем

E-mail: fuhelop@meta.ua

¹Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського
Кременчук, Україна

²Подільський державний аграрно-технічний університет
Кам'янець-Подільський, Україна

МАКРОПРУДЕНЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ ПРОБЛЕМНИМИ АКТИВАМИ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Анотація

Використання вже відомих та пошук нових дієвих макропруденційних інструментів управління проблемними активами банку є досить важливим питанням сьогодення. Це потребує поглибленого дослідження цього питання в умовах збереження макроекономічної стабільності та недопущення накопичення системних ризиків в банківській системі. Тому мета статті полягає в узагальненні теоретичних та практичних засад здійснення макропруденційного управління проблемними активами банківських установ. Доведена необхідність запровадження системи раннього реагування як дієвого макропруденційного інструменту управління проблемними активами банківських установ.

При проведенні дослідження було застосовано загальнонаукові методи: системний, комплексний, аналітико-статистичний, таблично-графічний – для оцінки стану проблеми непрацюючих кредитів та наочного відображення їх динаміки й структури.

У статті наведено результати дослідження статистичного матеріалу, що характеризують основні показники кредитної діяльності банків України. На основі проведеної комплексної оцінки кредитного портфелю банків було визначено рівень непрацюючих кредитів. З'ясовано причини їх виникнення та обґрунтовано впровадження системи раннього реагування в умовах ефективного управління проблемними кредитами банку, яка має забезпечити виявлення на ранньому етапі потенційно проблемних активів.

Проведене дослідження дозволяє стверджувати, що запроваджені регулятором макропруденційні інструменти щодо вирішення питання мінімізації рівня непрацюючих кредитів відповідають найкращим європейським практикам і ґрунтуються на Керівних принципах для банків стосовно непрацюючих кредитів ЄЦБ, настановах Європейського банківського органу з управління непрацюючими та реструктурованими експозиціям.

Ключові слова: проблемні активи, непрацюючі кредити, управління проблемною заборгованістю, кредитний портфель, макропруденційні інструменти, система раннього попередження.

Вступ. Ефективне управління проблемними активами є важливим для банківської системи України, оскільки кредитні вкладення є найбільшою частиною активів банків і головним джерелом формування їх прибутку.

Період коронакризи для банківської сфери є дуже складним. Особливо гостро це відчувається у сфері активних операцій банку, а саме у кредитуванні. Платоспроможність позичальників банку знижується, зростає рівень безробіття, а звідси – зростання обсягу непрацюючих кредитів.

Погіршує ситуацію й девальвація національної валюти при великій кількості доларових кредитів. Для банківських установ зростання обсягу проблемних активів загрожує цілим рядом негативних наслідків, серед котрих – падіння ліквідності та платоспроможності, втрата репутації банку.

Таким чином, визначення ефективності кредитного портфелю та розробка дієвих механізмів макропруденційного управління непрацюючими кредитами банку на сьогоднішній день є одним із актуальних завдань банківських установ України.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Організацією роботи та розробкою стратегій стягнення прострочених боргів найчастіше займаються безпосередньо банківські установи. Проте, значну увагу організаційно-теоретичним засадам управління проблемними активами банків у своїх дослідженнях приділили такі науковці як Болгар Т.М. [1], Брус С.І. [2], Волкова Н.І. [3], Ларіонова К.Л. [4], Макаренко Ю.П. [5], Торяник Ж. І. [6].

Інтерес до проблеми є безсумнівним: під час економічних криз банківські установи не можуть стовідсотково захистити себе від виникнення проблемної заборгованості. Тому, використання вже відомих та пошук нових дієвих макропруденційних інструментів управління проблемними активами банку є досить важливим питанням сьогодення. Це потребує поглибленого дослідження цього питання в умовах збереження макроекономічної стабільності та недопущення накопичення системних ризиків в банківській системі.

Мета. Мета статті полягає в узагальненні теоретичних та практичних засад здійснення макропруденційного управління проблемними активами банківських установ.

Методологія дослідження. У процесі дослідження були використані наступні методи: системний, комплексний, аналітико-статистичний, таблично-графічний.

Результати. Макропруденційні інструменти банківського регулювання прийнято поділяти на інструменти капіталу, ліквідності та інші.

Вибір інструменту залежить від проміжних цілей, яких потрібно досягнути. Водночас, часто за допомогою одного інструменту досягають кількох цілей.

Крім того, деякі макропруденційні інструменти можна розділити за функціональним спрямуванням, тож інструменти для кредитних установ можуть бути

подібними та відрізнятися від тих, що застосовуються до інших сегментів фінансового ринку чи об'єктів інфраструктури.

Тим часом, жодна класифікація не може бути повною, адже регулятори створюють нові, додаткові інструменти, якщо цього потребують стан розвитку та національні особливості банківського сектору.

Тому, правомірно зазначити, що питання вдосконалення організації процесу управління проблемними активами, скорочення рівня та обсягу таких активів у банках і банківській системі України відповідно до міжнародних практик набуває швидких темпів.

Зміни до категоризації активів банків запроваджено із 30 червня 2016 року у зв'язку із набуттям чинності Постанови № 3511 [7].

Запроваджено поняття «непрацюючі активи/кредити», що є максимально близьким до загальноприйнятого у світовій практиці поняття «non-performing exposures / loans» (NPE/NPL). Непрацюючий актив / кредит – актив, за яким прострочення погашення боргу перевищує 90 днів (30 днів для банків-боржників), або за яким контрагент неспроможний забезпечити виконання зобов'язань без стягнення забезпечення.

Національний банк України 18.07.2019 р. ухвалив Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України [8]. Відповідно до цього положення проблемні активи – сукупний обсяг потенційно проблемних активів, непрацюючих активів, стягнутого майна.

Потенційно проблемні активи – активи, що мають ознаки потенційної проблемності, якщо банк на підставі судження довів, що немає потреби вживати заходів врегулювання заборгованості боржника/контрагента підрозділом роботи з непрацюючими активами/відповідальною особою за роботу з непрацюючими активами.

Стягнуте майно – майно, що перейшло у власність банку на підставі реалізації прав заставодержателя відповідно до умов договору застави/іпотеки або в інший спосіб відповідно до законодавства України в рахунок погашення заборгованості боржника/контрагента, крім майна, яке використовується банком для власних потреб та забезпечення технологічного здійснення банківських функцій.

Пріоритетним напрямом розвитку банківської діяльності завжди виступало кредитування клієнтів.

Об'єктами управління кредитною діяльністю є не тільки окремо взята кредитна операція, а й сукупність усіх наданих банком кредитів, розрахунків за їх видачу, погашення, нарахування та сплати відсотків, тобто кредитний портфель банку. Формування та управління кредитним портфелем є одним з основних напрямків в діяльності банку.

Кредитний портфель банківських установ здебільшого становить від третини до половини всіх активів.

Динаміка показників, які характеризують стан банківської системи та ринок кредитних послуг, представлена у табл. 1.

Виходячи з даних табл. 1, протягом досліджуваного періоду активи банків зросли на 5,68%, за рахунок міжбанківських кредитів та кредитів фізичним особам – на 42,28% і 5,68% відповідно.

Однак слід відзначити зменшення обсягів кредитів юридичним особам за аналізований період на 5,11%.

Також спостерігається зменшення резерву під заборгованість банків на 3,69% та частки простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів на 11,19%, що означає незначне покращення якості кредитного портфеля банків.

Постійне погіршення якості активів є основною проблемою для більшості банків в

період кризи. Збільшення величини проблемних кредитних активів і зниження зворотності кредитного портфелю створюють загрози для виконання банками власних зобов'язань.

Таблиця 1. Основні показники кредитної діяльності банків України протягом 2017-2019 рр., млн. грн [9]

Показники	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Відхилення	
				абс., млн. грн	відн., %
Активи банків	1876037	1935188	1982628	106591	5,68
Кредити надані	1090914	1193558	1097595	6681	0,61
Міжбанківські кредити	22046	28888	31368	9322	42,28
Кредити юридичним особам	892900	959601	847259	-45641	-5,11
Кредити фізичним особам	174448	202202	214252	106591	5,68
Резерв під заборгованість банків	511062	556445	492229	-18833	-3,69
Частка простроченої заборгованості за кредитами у загальній сумі кредитів, %	54,5	52,8	48,4	-6,1	-11,19

Українські банки лідирують за часткою непрацюючих кредитів у світі: станом на 01.04.2019 р. вона становила 51,7% кредитного портфеля платоспроможних банків, або 599 млрд. грн., де 85% – це корпоративні борги [10].

Закономірним наслідком стало різке зниження рівня «фінансового наповнення» економіки. Так, рівень монетизації (відношення грошової маси до ВВП) скоротився з 59% у 2014 р. до 36% у 2019 р., рівень покриття ВВП кредитами – відповідно з 61% до 29%, кредитами у корпоративний сектор – з 48% до 24%.

Отже, якщо врахувати ще й той факт, що понад половину кредитного портфеля банків становлять непрацюючі кредити, ситуацію з кредитуванням банківською системою економіки країни можна трактувати як критично незадовільну.

Накопичені проблемні активи негативним чином впливають на регулятивний капітал банків, стримують відновлення кредитування економіки та є суттєвою перешкодою стимулювання економічного зростання та підвищення інвестиційної привабливості країни.

Стрімке збільшення частки проблемної заборгованості в кредитному портфелі банків зумовлює значні відрахування в резерви на покриття втрат за кредитними операціями.

Чим більші суми відрахування в резерви під кредитні ризики водночас зі зростанням витрати банків на адміністрування проблемних кредитів, тим менш ефективно використовується банківський капітал.

Проаналізуємо частку резервів за активними операціями та частку простроченої заборгованості у кредитному портфелі банків (рис. 1).

Обсяг непрацюючих кредитів почав стрімко зростати з середини 2014 року. У 2017 році стався номінальний стрибок через перехід на міжнародні стандарти визначення непрацюючих активів.

Банки визнавали реальну якість кредитів із запізненням. На це вказує зростання прострочень за кредитами, що згодом стали непрацюючими кредитами.

На початок 2018 р. частка непрацюючих кредитів у портфелі банків була найбільшою протягом семи років.

Дані зміни є причинами зниження якості кредитних портфелів банків в Україні.

Більшість непрацюючих активів стосується великих кредитів: на 01.04.2019 року

96% обсягу припадає на кредити понад 100 млн грн, а 3/4 непрацюючих кредитів сконцентровані на балансі 128 юридичних осіб [10].

Однак, визначальними для зростання обсягу непрацюючих кредитів стали дисбаланси банківської системи, накопичувані роками. Фактор відсутності операційної діяльності в позичальника був найвагомим. Здебільшого такі компанії входили до непрозорих груп, яким було вигідно структурувати кредит у такий спосіб.

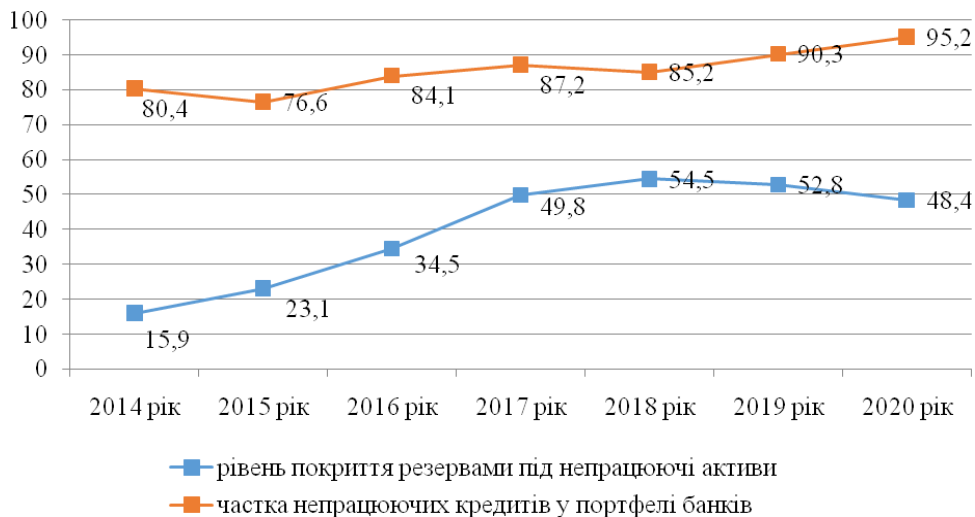

Рис. 1 Динаміка рівня покриття резервами під непрацюючі активи та частки непрацюючих кредитів у портфелі банків протягом 2014–2020 рр. [11]

У роботі з подібними клієнтами банки оцінювали ризики на основі управлінської звітності та сподівалися на якість застави або певні домовленості між власниками банку та позичальника. Часто неопераційні компанії отримували кредити від пов'язаних банків. Зазвичай такі позики не мали прийняттого забезпечення.

Більшість подібних кредитів з'явилася задовго до кризи. Після того, як НБУ посилив контроль за кредитуванням пов'язаних осіб та розрахунком резервів, частина неопераційних боржників була заміщена новими.

У таких умовах НБУ активно робив систему прозорішою: посилював контроль за розрахунком кредитного ризику, запроваджував міжнародні норми його оцінювання, проводив стрес-тестування найбільших боржників.

За підсумками 2019 року частка непрацюючих кредитів в українських банках вперше за останні роки стала нижчою за 50%.

Частка непрацюючих кредитів в Україні становила 48,4% на початок 2020 року [12]. Вона залишається вкрай високою протягом останніх років, хоча поступово скорочується із 2018 року.

Частка проблемних кредитів є все ще високою, проте не створює суттєвих ризиків для фінансового сектору, адже рівень їх покриття резервами перевищує 95%. Попри незначний прогрес, банки повинні й надалі позбуватися непрацюючих активів.

Відповідні зміни в кредитній діяльності банків України визначені змінами в структурі кредитного ринку.

Детальніше розглянемо частку непрацюючих кредитів за обсягом чистих активів в розрізі банківських установ України (рис. 2).

Отже, у групі державних банків (ПриватБанк, Ощадбанк, Укргазбанк та Укрексімбанк), частка непрацюючих кредитів сягає 70% кредитного портфелю.

При цьому значна частина непрацюючих кредитів державних банків зосереджена у портфелі ПриватБанку.

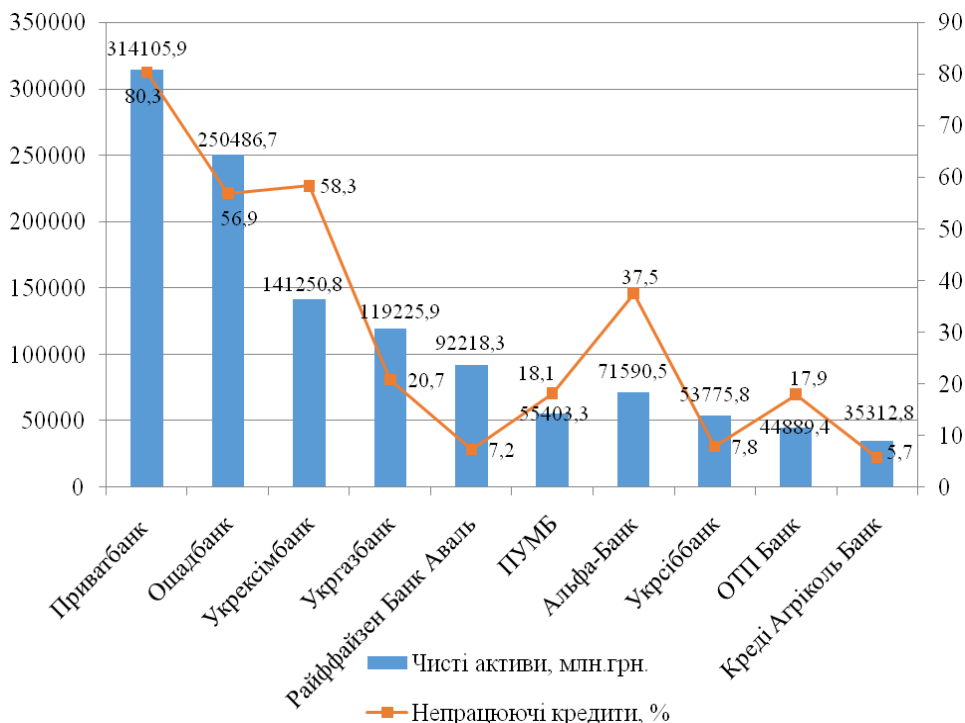

Рис. 2. Частка непрацюючих кредитів українських банків за обсягом чистих активів [13]

Як показує світова практика, коли рівень проблемної заборгованості клієнтів у кредитному портфелі банку перевищує 10%, то виникає загроза економічній безпеці банку.

З метою вирішення даної проблеми Національний банк України 18.07.2019 р. ухвалив Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України [8], яке передбачає спрямування роботи банків на зниження рівня непрацюючих кредитів, висока частка яких визначена одним з системних ризиків для фінансової стабільності країни.

Однією із складових організації процесу управління проблемними активами є запровадження системи раннього реагування, яка має забезпечити виявлення на ранньому етапі потенційно проблемних активів та управління ними.

Система раннього реагування включає:

- ідентифікацію боржників/контрагентів з ознаками потенційної проблемності та боржників/контрагентів, які не мають наміру співпрацювати з банком щодо повернення заборгованості;

- віднесення боржника/контрагента до відповідного сегмента, визначення та запровадження відповідних заходів з метою недопущення зростання обсягів

простроченої заборгованості боржника/контрагента перед банком, уключаючи застосування до боржника/контрагента інструментів врегулювання заборгованості;
– моніторинг виконання та аналіз ефективності запроваджених банком заходів.

Структурно-логічна модель роботи системи раннього реагування представлена на рис. 3.

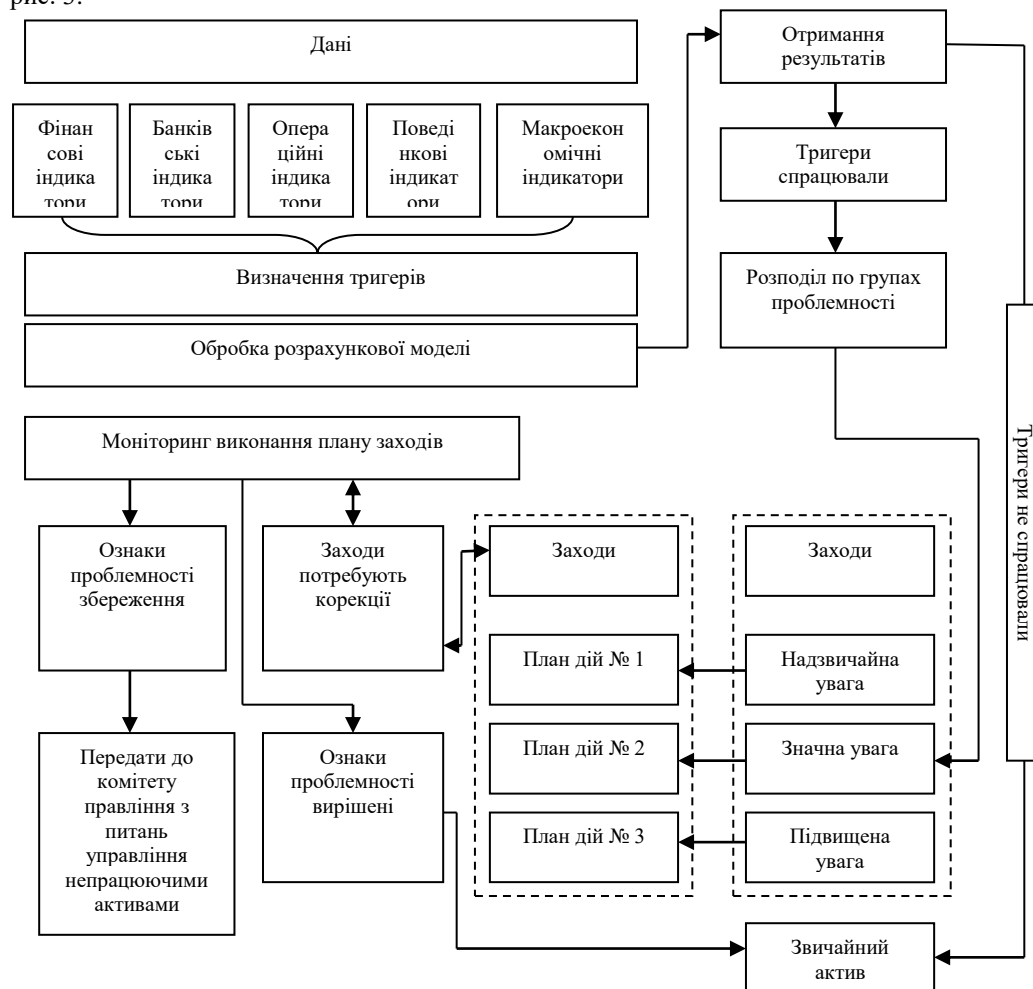

Рис. 3. Структурно-логічна модель роботи системи раннього реагування в банку

Основним інструментом системи раннього реагування є сукупність індикаторів раннього попередження, яка визначає кількісні та якісні ІРП в розрізі боржників/контрагентів – юридичних та фізичних осіб, які характеризують:

1) фінансову та операційну діяльність боржника/контрагента – юридичної особи, фінансовий стан боржника/контрагента – фізичної особи, уключаючи інформацію щодо обставин, які найближчим часом можуть призвести до виникнення у боржника/контрагента труднощів з обслуговуванням заборгованості;

2) забезпечення/заставу за кредитними операціями;

3) поведінкові характеристики боржника/контрагента, уключаючи наявну

негативну інформацію про боржника/контрагента, отриману із зовнішніх джерел з урахуванням даних щодо кредитної історії боржника/контрагента;

4) зміни в економічному середовищі, включаючи зміни в окремих секторах економіки, сегментах ринку, в яких боржники/контрагенти банку здійснюють діяльність, та/або зміни в яких можуть мати суттєвий вплив на діяльність боржників/контрагентів.

Банк розраховує та контролює значення ІРП, які ґрунтуються на даних та інформації про боржника/контрагента, що отримується із зовнішніх джерел, з урахуванням об'єктивних обмежень щодо доступу банку до зовнішньої інформації з урахуванням вимог законодавства України та нормативно-правових актів Національного банку.

Банк на підставі ІРП формує список спостереження та включає до цього списку боржників/контрагентів з ідентифікованими ознаками потенційної проблемності.

Підрозділи, що здійснюють активні банківські операції, несуть відповідальність за роботу і взаємодію з боржниками/контрагентами, включеними до списку спостереження.

Банк, у якого рівень проблемних активів є значним, ухвалює рішення щодо доцільності впровадження мотиваційних програм для працівників, задіяних у процесі управління проблемними активами.

Мотиваційні програми спрямовані на збалансування короткострокових та середньострокових цілей, визначених стратегією управління проблемними активами, та включають якісні й кількісні показники ефективності роботи працівників.

НБУ забезпечує впровадження системи раннього реагування в діяльність підрозділів, що здійснюють активні банківські операції, та її інтеграцію із системою управління ризиками банку.

Отже, запровадження системи раннього реагування має забезпечити виявлення на ранньому етапі потенційно проблемних активів та управління ними. Основним інструментарієм цієї системи мають стати визначені банком індикатори раннього попередження, спрямовані на завчасне виявлення ознак потенційної проблемності боржників, а також комплекс потенційно прийнятних заходів для упередження перетворення таких активів у непрацюючі.

Висновки і перспективи. Наслідки економічної кризи негативно вплинули на якість обслуговування боргів, що спричинило проблемність активів банківських установ. Проте протягом останніх років банки сформували достатній рівень резервів під непрацюючі кредити та поступово скорочують частку проблемної заборгованості.

Поряд з цим, для НБУ важливо не допустити утворення нових дисбалансів та забезпечити макроекономічну стабільність банківської системи. Для цього регулятор має намір пришвидшити процес, ухваливши Положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України. Це дозволить кожному окремому банку розробити власну стратегію управління проблемними активами, реалізація якої забезпечуватиме скорочення рівня та обсягу непрацюючих активів.

Правомірно зазначити, що дієвим макропруденційним інструментом управління проблемними активами банківських установ є запровадження системи раннього реагування, яка спрямована на завчасне виявлення потенційно проблемних кредитів, упровадження своєчасних та дієвих коригуючих заходів для недопущення зростання в банку рівня та обсягу непрацюючих активів.

Список використаних джерел

1. Болгар Т.М. Управління проблемними кредитами вітчизняних банків у сучасних умовах господарювання. *БІЗНЕСІНФОРМ*. 2014. № 1. С. 248–255.
2. Брус С.І., Бублик Є.О. Зменшення обсягів проблемних кредитів в Україні в умовах обмеженого інструментарію. *Фінанси України*. 2017. № 7. С. 76–90.

3. Волкова Н.І., Кункель А.О. Тенденції та особливості кредитної діяльності вітчизняних банків на сучасному етапі розвитку економіки. *Економіка і організація управління*. 2018. № 1 (29) С. 52–63.
4. Ларіонова К.Л., Гоменюк І.В. Формування системи управління проблемними кредитами. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2017. № 5. С. 227–232.
5. Макаренко Ю. П., Онищенко І. С. Теоретичні аспекти системи управління проблемною заборгованістю в банках. *Економічна наука*. 2019. № 1. С. 18–23.
6. Торяник Ж.І., Федоренко В.В. Організаційно-теоретичні основи управління проблемними активами банківських установ. *Інфраструктура ринку*. 2019. № 36. С. 455–462.
7. Про затвердження Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями. Постанова Правління НБУ від 30.06.2016 № 351 / Верховна Рада України. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#n33> (дата звернення: 25.10.2020).
8. Про затвердження положення про організацію процесу управління проблемними активами в банках України: Постанова НБУ від 18.07.2019 р. № 97 / Верховна Рада України. Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19> (дата звернення: 20.11.2020).
9. Наглядова статистика НБУ. Retrived from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision> (дата звернення: 10.11.2020).
10. Звіт про фінансову стабільність НБУ. Retrived from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-R1.pdf?#page=17 (дата звернення: 10.11.2020).
11. Рівень непрацюючих кредитів НБУ. Retrived from: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (дата звернення: 08.11.2020).
12. Звіт про фінансову стабільність НБУ. Retrived from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H2.pdf?#page=32 (дата звернення: 20.09.2020).
13. Рейтинг українських банків – 2020. Retrived from: <https://mind.ua/ru/publications/20207884-rejting-ukrainskih-bankov-2020> (дата звернення: 22.09.2020).
14. Жарікова О.Б., Кулик О.В. Особливості здійснення операцій комерційних банків на ринку цінних паперів. Інноваційні підходи розвитку економіки та управління: сучасний стан актуальних проблем. Всеукраїнська науково-практична конференція. Київ, Таврійський нац.універ.ім.В.І.Вернадського 18 квітня 2020 р. С. 77-81. 104 с.
15. Zharikova O., Cherkesenko K. Integration of Banks and Insurance Companies Activities in Ukraine. Social development and Security. 2021. Vol. 11 No. 2. P. 42-57. URL: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/305/>.

*Дата надходження статті до редакції: 21.10.2020
І рецензування 15.12.2020 Прийняття в друк: 22.12.2020*

Shapoval L.M.¹

*Ph.D., Associate Professor
E-mail: shapoval26@meta.ua*

Krot L.P.¹

*Ph.D., Associate Professor
Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy National University
Kremenchuk, Ukraine
E-mail: ludmyla29k@gmail.com*

Fuhelo P.M.²

*Ph.D., Associate Professor
E-mail: fuhelo@gmail.com
¹Kremenchuk Mykhailo Ostrohradskiy National University
Kremenchuk, Ukraine
²State Agrarian and Engineering University in Podilya
Kamianets-Podilskiy, Ukraine*

MACROPRUDENCIAL MANAGEMENT OF BANKING INSTITUTIONS DISTRESSED ASSETS

Abstract

The use of already known and the search for new effective macroprudential tools for managing the bank's distressed assets is a very important present issue. It requires in-depth study of the issue in the context of maintaining macroeconomic stability and preventing systemic risks accumulation in the banking system. Therefore, the purpose of the article is to summarize the theoretical and practical principles of macroprudential management of banking institutions. The necessity of introducing the early response system as an effective macroprudential tool for managing banking institutions distressed assets has been proved.

During the research in order to assess problem state of non-performing loans and to clearly reflect its dynamics and structure, such general scientific methods were used as system method, complex method, analytical-statistical method, tabular-graphic method.

The article presents the results of statistical material research which characterizes the main credit activity indicators of banks in Ukraine. Based on the comprehensive assessment of banks loan portfolio, the level of non-performing loans was determined, as well as the reasons of its occurrence. The introduction of an early response system in terms of effective management of bank troubled loans was justified. It should ensure the detection of potentially problematic assets at an early stage.

The study suggests that the macro-prudential instruments introduced by the regulator to address the issue of minimizing the level of non-performing loans are in line with European best practices that based on the ECB Guidelines for Non-performing Loans, guidelines of the European Banking Authority for Unemployed and Restructured Exposures.

Keywords: distressed assets, non-performing loans, troubled debt management, loan portfolio, macroprudential instruments, early warning system.

References

1. Bolghar, T.M. (2014). Upravlinnja problemnykh kredytamy vitchyznjanykh bankiv u suchasnykh umovakh gospodarjuvannja [Managing problem loans of bank loans in current minds of state grants]. *BIZNESINFORM*, 1, 248–255. (In Ukrainian)
2. Brus S.I., Bublik Je.O. (2017). Zmenshennja obsjaghiv problemnykh kredytiv v Ukrajinі v umovakh obmezhenoġo instrumentariju [Change of oversight of problem loans in Ukraine in the minds of an impaired instrument]. *Finansi Ukraini*, 7, 76–90. (In Ukrainian)
3. Volkova, N.I., Kunkel, A.O. (2018). Tendentsii ta osoblyvosti kredytnoi diialnosti vitchyznianykh bankiv na suchasnomu etapi rozvytku ekonomiky [Trends and features of domestic banks lending activities at the present stage of economic development]. *Ekonomika i organizatsiia upravlinnia*, 1 (29), 52–63. (In Ukrainian)
4. Larionova, K.L., Homeniuk, I.V. (2017). Formuvannia systemy upravlinnia problemnykh kredytamy [Formation of a troubled loan management system]. *Visnyk Khmelnytskoho natsionalnoho universytetu*, 5, 227–232. (In Ukrainian)
5. Makarenko, Yu. P., Onyshchenko, I. S. (2019). Teoretychni aspekty systemy upravlinnia problemnoiu zaborgovanistiu v bankakh [Theoretical aspects of troubled management system in banks]. *Ekonomichna nauka*, 1, 18–23. (In Ukrainian)
6. Toriannyk, Zh.I., Fedorenko, V.V. (2019). Organizatsiino-teoretychni osnovy upravlinnia problemnykh aktyvamy bankivskikh ustanov [Organizational and theoretical foundations of distressed assets management of banking institutions]. *Infrastruktura rynku*, 36, 455–462. (In Ukrainian)
7. Pro zatverdzhennja Polozhennya pro vyznachennya bankamy Ukrainy rozmiru kredytnoho ryzyku za aktyvnymy bankivskymy operatsiyamy Postanova Pravlinnyia NBU [On Approval of the Regulation on Determining the Credit Risk Size by Active Banks of Banks in Ukraine Resolution of the NBU Board] (2016). Retrived from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#n33> (accessed 25 November 2020).
8. Pro zatverdzhennja polozhennya pro orhanizatsiyu protsesu upravlinnia problemnykh aktyvamy v bankakh Ukrainy: Postanova NBU [On approval of the regulation on the organization of the

process of management of problem assets in banks of Ukraine: Resolution of the NBU] (2019). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0097500-19> (accessed 20 November 2020).

9. National Bank of Ukraine (2019). Nagliadova statystyka NBU [Supervisory Data of NBU]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist/data-supervision> (accessed 10 November 2020).

10. National Bank of Ukraine (2019). Zvit pro finansovu stabilnistj [Financial Stability Report]. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2019-R1.pdf?#page=17 (accessed 10 November 2020).

11. National Bank of Ukraine (2020). Riven nepratsiuiuchykh kredyiv NBU [Loan portfolio quality (NPLs)]. Retrieved from: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (accessed 08 November 2020).

12. National Bank of Ukraine (2020). Zvit pro finansovu stabilnistj [Financial Stability Report]. Retrieved from: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2020-H2.pdf?#page=32 (accessed 20 December 2020).

13. Rejting ukrainskikh bankov – 2020 [Rating of Ukrainian banks – 2020]. Retrieved from: <https://mind.ua/ru/publications/20207884-rejting-ukrainskih-bankov-2020> (accessed 22 December 2020).

14. Zharikova, O.B., Kulyk, O.V. (2020). Osoblyvosti zdiisnennia operatsii komertsiiinykh bankiv na rynku tsinnykh paperiv. *Innovatsiini pidkhody rozvytku ekonomiky ta upravlinnia: suchasnyi stan aktualnykh problem. Vseukrainska naukovo-praktychna konferentsiia*. Kyiv, Tavriiskyi nats.univer.im.V.I.Vernadskoho 18 kvitnia 2020 r. p. 77-81.

15. Zharikova, O., Cherkesenko, K. (2021). Integration of Banks and Insurance Companies Activities in Ukraine. *Social development and Security*, 11(2), 42-57. URL: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/article/view/305/>

Received: 10/21/2020

Revision: 12/15/2020 Accepted: 12/22/2020